

Bồi dưỡng nâng cao năng lực quản lý chuyên môn thực hiện chương trình giáo dục phổ thông 2018 cho đội ngũ cán bộ quản lý các trường trung học phổ thông tỉnh Đồng Nai

Nguyễn Thị Trúc Tụ*

* Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Đồng Nai

Received: 5/2/2023; Accepted: 10/2/2023; Published: 15/2/2023

Abstract: *Fostering and improving professional management ability of the management staff of high schools to implement the 2018 general education program in Dong Nai Province is a necessary requirement. This article not only introduces the current situation but proposes some essential skills to improve the professional management ability of the management staff of high schools to implement the 2018 general education program in Dong Nai Province.*

Keywords: *Management, foster, professional management ability, 2018 general education program, management staff, high school.*

1. Mở đầu

Năm học 2022 – 2023 là năm học thứ 3 thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông (GDPT) 2018. Theo lộ trình thực hiện được quy định tại Nghị quyết số 51/2017/QH14 ngày 21/11/2017, đây là năm đầu tiên triển khai áp dụng chương trình, sách giáo khoa GDPT mới đối với lớp 10 - lớp đầu cấp trung học phổ thông (THPT) và cũng là đầu giai đoạn 2 - giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp.

Chương trình GDPT 2018 có nhiều thay đổi so với Chương trình GDPT 2006; đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo (GD&ĐT) theo Nghị quyết số 29/NQ-TW ngày 04/11/2013 Hội nghị TƯ 8 khóa XI của Đảng; phù hợp với mục tiêu giáo dục “phát triển toàn diện con người Việt Nam” thay vì trước đó là “đào tạo con người toàn diện” (Luật Giáo dục 2005). Những thay đổi của chương trình đòi hỏi không chỉ người giáo viên phải bồi dưỡng, nâng cao năng lực chuyên môn, đổi mới phương pháp giảng dạy mà còn tạo ra rất nhiều khó khăn trong công tác quản lý, nhất là đối với quản lý chuyên môn. Từ đó, vấn đề đặt ra cho đội ngũ cán bộ quản lý (CBQL) các trường THPT (gồm hiệu trưởng, phó hiệu trưởng) là phải không ngừng nâng cao năng lực quản lý chuyên môn, dự báo và kịp thời xử lý các tình huống phát sinh trong quá trình triển khai thực hiện.

Bằng các phương pháp nghiên cứu lý luận; nghiên cứu thực tiễn như điều tra, quan sát, phỏng vấn CBQL các trường THPT trên địa bàn tỉnh Đồng Nai, bài viết

sau đây trình bày một số nội dung nghiên cứu, và nét thực trạng và một số kỹ năng cần được bồi dưỡng nhằm nâng cao năng lực quản lý chuyên môn để thực hiện Chương trình GDPT 2018 cho đội ngũ CBQL trên địa bàn tỉnh Đồng Nai.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Năng lực quản lý (NLQL):

Năng lực quản lý là kiến thức và kinh nghiệm có được qua quá trình trau dồi và rèn luyện để hoàn thành tốt nhiệm vụ ở vị trí quản lý. Tuy nhiên, NLQL còn được đánh giá và nhìn nhận qua việc triển khai các hoạt động thực tế và các nhiệm vụ được giao.

2.2. Nhiệm vụ của CBQL trong quản lý chuyên môn để thực hiện Chương trình GDPT 2018 trên địa bàn tỉnh Đồng Nai

Các hoạt động chuyên môn của nhà trường đều được thể hiện trong kế hoạch giáo dục nhà trường. Vì ý nghĩa và vai trò quan trọng của kế hoạch giáo dục nên trong phạm vi bài viết này chỉ tập trung vào nhiệm vụ xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục của CBQL.

Theo Điều lệ trường phổ thông hiện hành, Hiệu trưởng phải tổ chức thực hiện và tự thực hiện các nhiệm vụ và quyền hạn của trường THPT; các phó Hiệu trưởng thực hiện nhiệm vụ do Hiệu trưởng phân công. Tại Quyết định 4660/QĐ-BGDĐT ngày 04/12/2019 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT về ban hành các danh mục...chi đề cập đến nhiệm vụ của CBQL là Hiệu trưởng trong quản trị hoạt động dạy học, giáo dục trong trường THPT để triển khai Chương trình

GDPT 2018. Tuy nhiên, trên thực tế, một số nội dung công tác chuyên môn tại trường được hiệu trưởng giao nhiệm vụ cho 01 phó hiệu trưởng phụ trách công tác chuyên môn tham mưu hiệu trưởng công tác chỉ đạo và triển khai thực hiện. Vì vậy, có thể nói nhiệm vụ của CBQL trong quản lý chuyên môn là xây dựng kế hoạch giáo dục; tổ chức, chỉ đạo triển khai kế hoạch giáo dục; kiểm tra, đánh giá và điều chỉnh kế hoạch giáo dục của trường THPT.

2.3 Năng lực quản lý chuyên môn cần có của đội ngũ CBQL để thực hiện Chương trình GDPT 2018 trên địa bàn tỉnh Đồng Nai

Để thực hiện nhiệm vụ của CBQL trong quản lý chuyên môn thực hiện Chương trình GDPT 2018, đội ngũ CBQL cần củng cố một số năng lực cơ bản như:

- Năng lực tự học, tự nghiên cứu: để nắm rõ đặc điểm Chương trình GDPT 2018, điểm khác biệt giữa Chương trình GDPT 2018 và Chương trình GDPT 2006, quán triệt các văn bản chỉ đạo đảm bảo thực hiện đúng quy định.

- Năng lực giao tiếp, năng lực tham vấn: để tập huấn, giải thích, hướng dẫn cho đội ngũ giáo viên thực hiện Chương trình GDPT 2018.

- Năng lực thiết lập tầm nhìn và chiến lược, định hướng thông qua việc xây dựng kế hoạch giáo dục dài, trung và ngắn hạn của nhà trường.

- Năng lực quản lý công việc, năng lực tổ chức, chỉ đạo triển khai thực hiện kế hoạch giáo dục.

- Năng lực giải quyết vấn đề và ra quyết định kịp thời điều chỉnh kế hoạch giáo dục của trường THPT khi phát hiện bất cập trong quá trình tổ chức thực hiện cũng như kiểm tra, đánh giá.

2.4. Thực trạng hoạt động bồi dưỡng và quản lý hoạt động bồi dưỡng nâng cao NLQL chuyên môn để thực hiện Chương trình GDPT 2018 cho đội ngũ CBQL các trường THPT trên địa bàn tỉnh Đồng Nai

Để hỗ trợ CBQL cơ sở GDPT triển khai thực hiện thành công chương trình GDPT 2018 tại các cơ sở GDPT, ngày 04/12/2019, Bộ GD&ĐT đã ban hành danh sách 09 mô đun bồi dưỡng CBQL cơ sở GDPT. Hiện nay, địa phương đã tiến hành bồi dưỡng 05/09 mô đun.

Kết quả nghiên cứu, khảo sát thực trạng đã cho thấy: có 184/195 CBQL các trường THPT hoàn thành tự đánh giá và xếp loại theo chuẩn; trong đó, xếp loại khá, tốt chiếm tỷ lệ 59,78%. Có 184/184 CBQL cho rằng các nội dung tại mô đun 01 là rất cần thiết và hữu ích, nhất là lập kế hoạch giáo dục nhà trường; tổ chức thực hiện; giám sát, đánh giá, điều chỉnh kế hoạch theo Chương trình GDPT 2018 và chi

đạo hoạt động của tổ/nhóm chuyên môn triển khai Chương trình GDPT 2018. Các nội dung này được yêu cầu cụ thể hóa thành các chuyên đề sinh hoạt chuyên môn phù hợp với tình hình thực tiễn của địa phương, đơn vị; đồng thời tăng cường bồi dưỡng các năng lực cần thiết để thực hiện các nội dung nêu trên.

Đội ngũ CBQL các đơn vị đều nhận thức được ý nghĩa, vai trò và tầm quan trọng của việc lập kế hoạch giáo dục. Khảo sát cho thấy hoạt động quản lý lập kế hoạch được quan tâm: kế hoạch quản lý được xây dựng đầy đủ, chỉ đạo, tổ chức thực hiện kịp thời. Tuy nhiên, ở một số đơn vị, còn mang tính đối phó, thực hiện chưa được chính chu; một bộ phận không nhỏ giáo viên, các tổ chuyên môn chưa theo kịp sự thay đổi, xây dựng kế hoạch giảng dạy của tổ, của cá nhân chưa đạt yêu cầu, mang tính đối phó cao.

Về quản lý hoạt động tổ chức, triển khai kế hoạch giáo dục: Khảo sát cho thấy việc QL hoạt động tổ chức, triển khai kế hoạch giáo dục được lãnh đạo các nhà trường quan tâm nhiều từ khâu kế hoạch hóa đến chỉ đạo, tổ chức thực hiện và kiểm tra, giám sát. Tuy nhiên, việc thực hiện vẫn còn chưa đều tay giữa các cá nhân, giữa các tổ chuyên môn.

Quản lý công tác KT&ĐG kết quả: Kết quả khảo sát cũng cho ta thấy được việc kiểm tra, đánh giá vẫn chưa được đều tay và chưa thật chặt chẽ. Công tác kiểm tra kế hoạch giảng dạy cá nhân chủ yếu chỉ thông qua hồ sơ, sổ sách, báo cáo của các tổ chuyên môn. Việc kiểm tra thường xuyên và đột xuất của lãnh đạo nhà trường về việc thực hiện kế hoạch giảng dạy còn hạn chế. Nhiều đơn vị chưa xây dựng được tiêu chí đánh giá cụ thể.

2.5. Một số kỹ năng cần được bồi dưỡng nâng cao NLQL chuyên môn để thực hiện Chương trình GDPT 2018 cho đội ngũ CBQL các trường THPT trên địa bàn tỉnh Đồng Nai

2.5.1 Bồi dưỡng kỹ năng xây dựng kế hoạch

Xây dựng kế hoạch là một chức năng quan trọng hàng đầu của quản lý. Nó là cơ sở của việc thực hiện các chức năng khác của quản lý.

Căn cứ vào kế hoạch giáo dục của Bộ GD&ĐT, hướng dẫn của Sở GD&ĐT và dựa vào điều kiện thực tế, hiệu trưởng lựa chọn và tập hợp các cá nhân, tổ chức trực thuộc tham gia xây dựng kế hoạch giáo dục của đơn vị. Hiệu trưởng cần tiến hành quá trình phân tích, đánh giá điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội, thách thức để xác định được các mục tiêu giáo dục ngắn hạn, trung hạn và dài hạn cần đạt được, những công việc cần làm, cách làm và thứ tự ưu tiên các công việc cần làm, phân bổ nguồn lực phù hợp.

Trong quá trình chủ trì xây dựng kế hoạch giáo dục nhà trường, Hiệu trưởng cần nghiên cứu kỹ các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn của bộ, ngành để xác định đúng, đủ các căn cứ và những yêu cầu mới trong thực hiện Chương trình GDPT 2018 để làm cơ sở cho việc hoạch định, chỉ đạo các tổ chuyên môn và giáo viên xây dựng kế hoạch dạy học môn học theo yêu cầu phát triển phẩm chất và năng lực học sinh.

2.5.2 Bồi dưỡng kỹ năng tổ chức, chỉ đạo triển khai kế hoạch

Sau khi xây dựng kế hoạch giáo dục của đơn vị, Hiệu trưởng phân công, giao nhiệm vụ cho từng phó hiệu trưởng, giáo viên, tổ, nhóm chuyên môn và tổ chức đoàn thể trong nhà trường theo chức năng, nhiệm vụ tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục đơn vị; xác định những nhiệm vụ cần sự phối hợp giữa các bộ phận thực hiện.

Khi giao nhiệm vụ, Hiệu trưởng cần hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ; theo dõi, đôn đốc đảm bảo tiến độ đề ra; giám sát, kịp thời hỗ trợ để các cá nhân, tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục đúng yêu cầu phát triển phẩm chất và năng lực học sinh, không chệch hướng và đảm bảo chất lượng; động viên, khen thưởng đúng lúc nhằm tạo động lực cho các cá nhân, tổ chức tham gia các hoạt động giáo dục.

Trong quá trình chỉ đạo tổ chức triển khai kế hoạch, Hiệu trưởng cần chú trọng nâng cao nhận thức đổi mới phương pháp dạy học, tránh thụ động truyền đạt kiến thức một chiều, phải đa dạng hóa các hoạt động dạy học, lôi cuốn học sinh tham gia để thông qua tích lũy kiến thức khoa học, học sinh còn phát triển phẩm chất và năng lực cần thiết. Trường hợp, phát hiện ra những nội dung của kế hoạch chưa phù hợp với thực tiễn thì kịp thời tổng hợp, xem xét, điều chỉnh và tiếp tục triển khai thực hiện.

2.5.3 Bồi dưỡng kỹ năng kiểm tra, đánh giá (KTĐG)

KTĐG kết quả triển khai thực hiện kế hoạch giúp hiệu trưởng đánh giá tình hình, đôn đốc thực hiện, phát hiện ưu, nhược điểm trong công tác chỉ đạo, tổ chức thực hiện để kịp thời điều chỉnh kế hoạch. Hoạt động này được thực hiện trong quá trình triển khai thực hiện kế hoạch và trong giai đoạn cuối của kỳ kế hoạch.

Việc KTĐG phải thực hiện xuyên suốt trong tất cả các khâu của kế hoạch giáo dục đối với tất cả các môn học. Để nâng cao hiệu quả công tác KTĐG hiệu trưởng cần xây dựng kế hoạch KTĐG kết quả thực hiện: thu thập các thông tin cần thiết; dự kiến mục tiêu, nội dung, đối tượng và phương thức kiểm

tra; dự kiến nguồn lực (nhân lực, tài lực và vật lực) và thời gian; dự kiến chuẩn mực đánh giá kết quả. Tiếp đến, tổ chức hoạt động kiểm tra: bố trí nhân lực, huy động tài lực và vật lực, sắp xếp thời gian; soạn tiêu chí kiểm tra đánh giá; họp bàn triển khai công tác kiểm tra; tiến hành kiểm tra theo những nội dung và phương pháp đã có. Đồng thời, chỉ đạo cho ban Thanh tra nhân dân trong nhà trường, đại diện công đoàn, bí thư đoàn trường, các tổ trưởng chuyên môn cùng với hiệu trưởng và các phó hiệu trưởng thực hiện kế hoạch kiểm tra, giám sát đã đề ra: xây dựng tiêu chí kiểm tra, đánh giá; lựa chọn hình thức, phương pháp đánh giá như: quan sát, lấy phiếu khảo sát thông qua hoạt động dự giờ, thăm lớp. Tiến hành hoạt động KTĐG.

Kết quả KTĐG không chỉ cung cấp thông tin để điều chỉnh kế hoạch đang thực hiện mà còn là cơ sở để xây dựng kế hoạch giáo dục trong giai đoạn tiếp theo.

3. Kết luận

Hoạt động bồi dưỡng nâng cao NLQL chuyên môn để thực hiện Chương trình GDPT 2018 cho đội ngũ CBQL trên địa bàn tỉnh Đồng Nai rất được chú trọng. Tuy nhiên, do là năm đầu tiên áp dụng triển khai Chương trình GDPT 2018 đối với lớp 10 và do Chương trình GDPT 2018 có nhiều đổi mới nên phát sinh nhiều vấn đề trong quá trình triển khai thực hiện. Tác giả đã đề xuất một số kỹ năng cần được bồi dưỡng nhằm nâng cao NLQL chuyên môn để thực hiện Chương trình GDPT 2018 cho đội ngũ CBQL các trường THPT trên địa bàn tỉnh Đồng Nai góp phần hỗ trợ đội ngũ CBQL triển khai thực hiện Chương trình GDPT 2018 đạt hiệu quả cao./.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chuẩn Hiệu trưởng cơ sở GDPT ban hành kèm theo Thông tư số 20/2018/TT-BGDĐT ngày 22 tháng 8 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo*. Hà Nội

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình tổng thể - Chương trình giáo dục phổ thông ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo*. Hà Nội

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Công văn số 5555/BGDĐT-GDTrH ngày 08 tháng 10 năm 2014 về việc Hướng dẫn sinh hoạt chuyên môn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá; tổ chức và quản lý các hoạt động chuyên môn của trường trung học/ trung tâm giáo dục thường xuyên qua mạng*. Hà Nội